

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
Abonamentele se fac
numa' pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMAR
V. Mestugean, Leontin Iliescu, V. Anestin, N. Mihăescu-Nigrini, C. Scurtu,
Pr. Marin Dumitrescu, I. C. Vissarion, Miluță Simion, St. C. Alexandru

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 și 8
— BANI 20 —

Crăciunul anului 1914

„UNIVERSUL LITERAR“

urează

iubiților săi cititori și gentilelor sale cititoare

Sărbătorii fericite!

Ecurile săptămânei

Uraganul năpraznic, nimicitor care băntuie Europa civilizată de atâtea timp, departe de a se calma, se întinde din ce în ce.

Oamenii sunt trimiși cu milioanele în joc. Unii lupă spre a salta-luce amibii nesățioase, alții ca să și apere pământul strămoșesc.

Și unii și alții din beligeranți au fost surprinși de Sfintele Sărbători ale Crăciunului în tranșee, lipsiți de farmecul vieții de familie, pândiți în fiecare clipă de gloanțele și șrapnelele ucigătoare ale adversarilor.

E trist, extrem de trist ceea ce se petrece azi în lume. Ceeace părea un vis îngrozitor, azi e o teribilă realitate. Națiunile cele mai mari din lume s'au ridicat ca niște uriași, cu armele în mână, spre a se distruge reciproc și a semăna jalea și ruina acolo unde, până mai acum câteva luni înflorea viața rodnică și fericită.

În mijlocul acestei învâlmășeli cumplite România a rămas până acum neatinată, prosperă și mai puternică ca ori când.

Ori cât am deplânge, însă, grozăviile războiului mondial, nu putem tăgădui că el prezintă unicități și pitej de a întregi neamul românesc.

Pentru milioane de români zac sugrumați de domnia vitregă a maghiarilor, pe când alți români lăcesese în Bucovina lui Ștefan cel Mare, azi trecută în stăpânirea provizorie a rușilor.

A sosit momentul cel solemn de a realiza idealul poporului român: a veni ziua când românii de pretutindeni își vor da mâna spre a crea în fine, România Mare.

Pentru realizarea acestui tel suprem, nu lipsește poporului românese nici pregătirea, nici spiritul de sacrificiu și eroismul ce se cere în asemenea împrejurări hotărâtoare.

România, din ziua în care și-a proclamat neatrănarea, în urma glorioșului războiu din 1877, e menită să pășească tot înainte.

Tara noastră, care în lunga perioadă de pace ce a urmat, a progresat în mod uimitor pe toate tărâmurile, e menită să devină tot mai mare și mai glorioasă.

Și dacă ună trecut s'a încheiat pentru România cu alipirea la patria mamă a unui petec de pământ din răsăritul provinciei a lui Mircea cel Bătrân, anul în care intrăm se va încheia, cu siguranță, cu realizarea marelui ideal al românismului.

În 1915 hotarele României nu vor mai fi la Carpați, ci dincolo de munți, departe, foarte departe spre a forma un cerc care să cuprindă pe toți acei cari simt și vorbesc româneste.

Ferice de generațiile cari trăiesc aceste clipe supreme și cari merită să le trăiască!

Mestegean.

FLORI OFILITE...

Îngâmburat privesc spre glastră la florile ce mi le-ai dat
Și, când închid a lene ochii cuprins de-o vază neagră,
Parfumul lor trezește 'n minte-mi frumosu-ți chip îndepărtat
In cât îmi pare că deapururi te am în jurul meu iubită.

Și totuși cât de 'nstreinate stau florile în glastră-acum,
Pe rând se ofilesc lipsite de câmp, de razele de soare,
De vântul cald al primăverii ce răspândește-al lor parfum
Departa cât cuprinzi cu ochiul pe nesfârșitele ogoare...

Mă strânge inima frumoasă-o când le privesc așa cum sunt
De parcă-și plâng amar în taină comoara lor de altă dată.
E-asa de trist să vezi o floare ce-și pleacă fața la pământ,
Căci floarea ofilită-mi spune iubirea noastră sfărâmată.

Și încrețea care moare, speranțele ce pier ușor,
Regretul vremilor apuse și darurile neștiute,
Sfârșitul zilelor senine și-al iernei rece trist fior
Le 'ntrezăresc acestea toate într'un mănunchi de flori trecute...

Și plâng și eu acum ca c'le albastrul și seninul cer
Din ochi-ți plini de voluptate și plâng meru iubirea noastră
Și zămbetuși primăvăratec pe care umilit ți-l cer
Și care-mi pare că se pierde cu florile ce mor în glastră...

Constantin A. L. Ghica

Războiul anecdotic

E prea mult.
Dintre răniți.

La un spital este adus un soldat ca de 22 ani, rănit — cu piciorul drept trivit de un obuz. Trebuia să-i fie numai decât amputat și aceasta i s'a comunicat rănitului. Cum însă pacientul era prea slab, nu s'a întreprins la operație clorofornizarea, ci sistemul rachicco-cocainizării (bolnavul rămâne lucid fără să simtă totuși vreo durere). Îndată ce s'a început operație, pacientul a început să cânte.

— Dece cântă, îl întrebă doctorul?
— A.C. să nu simt nimic, răspunse el.

Și în aceeași zi îi era aniversarea. Și pe lângă aceasta, un fratei era mort și altul prizonier. Toate gândurile acestea i se măpădicesă în suflet în timp ce doctorul tăia piciorul drept al rănitului.

După operație, munitimii doctorului și spuse:

— De ce vă ostentiți atâtea pentru mine! Nu sunt decât un simplu soldat și aceasta nu sperită atâtea osteneală... e prea mult, ce faceți pentru mine.

Doctorul și asistenta începură să plângă, îndușogăți de vorbele soldatului.

Motivul lor.
Intre soldați englezi.

Un voluntar se adresează unui tovarăș de armă:

— Eu m'am angajat, fiindcă sunt tânăr... și-apoi... îmi place războiul.

— Și eu m'am angajat, fiindcă sunt înșurat, tată de familie și... fiindcă mai ales îmi place pacea. — răspunse camaradul.

— Așa dar amândoi ne-am angajat să luptăm de moarte contra barbarilor.

Tânărul erou.

Povestea unui voluntar rus, în vârstă de 14 ani, decorat de țară cu crucea Sf. Gheorghe.

Se numea Cherviatskin și se angajase ca tambur într'un regiment din Turkestan. După o luptă din jurul Varșoviei, copilul găsi corpul unui port-drapel rus, fiindcă strâns între mâinilei crispate, drapelul. Băiatul luă stoagul, se încise cu el sub haină și se pregătea să plece. Tocmai atunci, un proiectil german lumină câmpul, copilul fu văzut și îndată a fost prins și făcut prizonier. Dar în aceeași noapte, surprinzând sentința, care-l păzea dormind, o luă la fugă.

Lupta fusă fusese așa de fâvierșunată, încât pe urmă soldații și din-

tr-o parte și din'alta erau morți de osteneală. Și pe când, copilul fugia din mâinile dușmanului, întâlni un port-drapel german, dormind. Tiptil, lăsașit, copilul taie cu briceagul steagul și-și continuă goana.

În sfârșit ajunse aproape de tranșeele ruse și un alt proiectil german descoperind-l, făcu ca o ploaie de gloanțe să-l urmărească. A fost rănit în talie! Târându-se pe brânci, totfilându-se înset-încet încet să intre într'un tranșeu rus. Prezintă îndată generalului trofeele, ciuruile de gloanțe și stropile de sânge curs din trupul copilului.

— Luști acestea, zise copilul, pălate de sânge meu.

Generalul îmbrățișă pe tânărul erou.

Pata glorioasă.

Seera s'a petrecut într'un spital din Bordeaux.

Un zăvar, grav rănit, a obținut permisivul unei plimbări în oraș. I s'a adus uniforma, care din greșală nu fusese periată, și pe lângă aceasta, partizanul era cu totul zdrărețit și pe spatele tunicii era o pată mare de sânge.

Soldatul însă plecă.

— Mă duc, zise el, la o doamnă din Crucea roșie să mă perie și să-mi coasă hainele.

— Mai ales să-ți curețe pata din spate, adăogă un doctoras.

— A, nu, răspunse zăvarul. Acolo e sângele locotenentului meu.

Grenadele Alsacienele.

În ziua mobilizării germane, Alois cetățean din Alsacia, antreprenorul unei cărciumi, plecă să se înroleze în armata franceză.

Luptele au început și compania lui Alois ajunse într'un tranșeu, lângă o pădure. La 200 metri distanță, germanii pândiau pe inamic.

În trupa franceză se dăte ordin, ca un număr de soldați să înainteze până la tranșeele germane.

A plecat căpitanul cu Alois și un alt soldat, având asupra lor numai bombe, cu care înaintează siguri, fără frică, omorând întâi sentinelele, ca să intre chiar în tranșeele germane. Aici, aruncară 18 grenade. Era noapte, germanii se odihneau și când s'au trezit la lumina și mai ales la zgomotul luptării al exploziilor, soldații nemți urlau de durere, căzând ciuruți de gloanțe, răniți și buimăciți de groază.

După câteva minute, compania franceză ocupă tranșeele germane.

Fără comandanți.

Căpitanul unei baterii de artilerie vorbii la telefon cu un soldat pus la pândă cam la 100 de metri. Dar o furtună de gloanțe prăvăli pe căpitan la pământ și soldatul telefonist își pierdu brațul stâng.

Un soldat din preajma căpitanului mori, fu și el oribil rănit. Acesta nu însă însă corpul căpitanului în voia soartei și așa cum era, încercă să-l ridice. Cea suferit, vai de el, bietul, dar l-a ridicat și l-a dus până la cort. Un alt glonț trânti pe loc pe soldat care căzu lângă soful său.

Luă comanda un locotenent, trimise un alt soldat la telefon și scena sa repetat. După o oră nu mai era nici un gradat în baterie și soldații se răriră de tot. Ce să facă atunci? Să umnărescă cablu telefonie. Și-au descoperit că de cablu francez era animat un fir german, care ducea toate știrile observate. Au desfăcut firul german și apoi soldații rămași fără comandanți, au putut să dea câteva salve, care să reducă la tăcere compania dușmană din față.

Logică.

Soția unui soldat din război, fusese bolnavă și îndată ce se făcu bine, porni să-și ia ajutorul dat soțiilor soldaților.

Funcționarul cum o vede, i se adresa răstit:

— Ai întârziat.

— Am fost bolnavă și v'ăși fi recunoscătoare, dacă mi-ati spune, ce să fac pe viitor, dacă voi fi cumva bolnavă.

— Ce să faci? Să nu te mai bolnăvești.

În loc de salut.

Pe frontul de vest, soldații și ofițerii germani când se întâlnesc, în loc de a-și schimba salutul obișnuit își zic unul altuia:

— Dumnezeu să pedesească Anglia.

Și răspunsul este:

— Dorim ca Anglia să fie pedesită.

Convorbiri științifice

STEUA MACILOR

Acum vre-o câțiva ani v-am mai vorbit pare-mi-se, despre minunata stea din Betleem, steaua celor trei crai dela răsărit, care s'a arătat la nașterea lui Cristos, a călăuzit pe cei trei crai, pe cei trei magi, și s'a oprit de-aupra ăstelor unde se născuse Mântuitorul.

Dar asupra acestei faimoase stele s'ar putea scri volume întregi de comentarii, toamai pentru faptul că nu se știe nimic precis asupra ei.

E de remarcant, că numai evanghelistul Matei vorbește despre ea, ceilalți trei nu.

Erau trei, nu mai mulți?

Legenda spune că era Melchior, regele Nubiei, Gaspar, regele Tarsisului și Baldasar, rege și el.

Dar tradițiile sunt numeroase, așa după alții, cei trei regi se numeau: Apellus, Amerus și Damascus.

După alții: Megalat, Galgalat și Sarasin.

După alții Ator, Sator și Peratoras. Acum alegeți și dv. numele care vă par mai regale.

Erau însă regii Evanghelistul Matei spune magi, nu regi, ceea ce nu e tot una, dar ce au face imaginația!

Și eu cât trecea vremea, cu atât se știau mai multe lucruri despre acei magi.

Sfântul Augustin și sfântul Crisostom fixaseră numărul acelor magi la 12. Ba încă le descriu în amănunte.

Ceva mai mult, Elena mama împăratului Constantin cel mare, ar fi descoperit moartea magilor, a luat oștățele țării și le-a îngropat în cripta bisericii Sf. Sofia. Mai târziu, rămășițele acelea au ajuns la catedrala din Milan și în urmă, unde

se odihnesc și azi, la catedrala din Colonia.

Scheletele vor mai fi acolo, dar tocmai acelea ale magilor? Numai e-vul-mediu putea să mai creeze acest lucru, dar azi, de sigur, însuși Păpa Benedict ar pune la îndoială acest lucru.

Una e credința, care poate fi nobilă și înălțătoare și alta e supersufletia.

Dar au văzut magii în adevăr o stea?

Probabil, e foarte probabil ca un anume astru să le fi atras atențiunea. Zic astru, nu stea, căci stelele sunt sorii, scri îndepărtați, la depărtări de fi se sperie mintea și care nu se mișcă pe cer cu ușurința cu care se mișcă steaua magilor.

Unii cred că era o conjuncțiune de planete; așa de pildă, Venus și Jupiter, cele mai frumoase planete, dacă s'ar fi apropiat — în aparență, pe bolta cerească — una de alta, ar fi dat naștere unui astru măreț, cum nu s'a mai văzut.

Alții spun că se putea foarte bine să fi fost o cometă și iar nu e cu neputință, de aceea nu numai înainte vreme, dar ici acuma, de la un rege și până la cel din urmă coata goale, câți sunt cei care curcesc obiectele cerești?

Cum tot așa era și pe atunci, mai cu seamă într-o țară ca Palestina, unde astronomia nu era la favoare și nu era la favoare pentru motivul, că păgânii, Persi, de pildă, Egiptienii, etc., care se ocupau cu astrele în același timp le și divinizau, le aderau, le era frică de ele.

Stea! Putea să fie și cometă, putea să fie orice corp ceresc. În orice caz, o arătare cerească a fost, iar legenda i-a dat o mare însemnătate, a pus-o în legătură cu nașterea lui Isus Cristos.

Au trecut de atunci aproape 2000 de ani și steaua din Betleem, steaua magilor, tot mai e cântată, ba chiar de popor, în versuri. Legenda aceeași a fost deci frumoasă, mult poetică, dacă a putut să impresioneze omenirea atât de puternic.

Victor Anestin

Poveste de Crăciun

*Copii, de sunteți buni și ascultați,
Am să vă spun un basm ales, anume:
De pruții Moș Ajun și Moș Crăciun,
Moșnegii știuți, ce umblă acum noi-
[nari prin lume*

*Eu i-am văzut când au pornit de zor
Strângându-și haina bine
Și cum vorbeau, în calea lor,
Tot de copii ce voi și chiar ea mine.*

*Sîn clipa când să treacă peste un râu
Măpropiat liplii, să-i văd mai bine;
Așa că pot să vă descriu
Cu tale adevărat, cum se cucine.*

*Al Moș Ajun, în haină de nămeți
Și cu desigur dădora 'n spinare,
Savată cu un precupeț-drumet
De mere, pomezi, nucii, călcărea n'are*

*Iar Moș Crăciun, cu plețele d'argint
[curat
Și cu căruța plină încărcată,
E ca și-un negușor, ce-a cumpărat
Un tărug întreg de iurării d'odată.*

*Și ce să spun?... Vorbind ei omândoi,
Se sfătuiau s'o ia din casă 'n casă.
Hm... par'cău zis că dau și pe la voi
De sărbători...; deci, stați frumos
[p'acasă.*

St. C. Alexandru

AUREOLA LUI ISUS

*Te-asteaptă neamurile triste,
O, blânde fii din Nazaret,
S'aduci cu nașterea tu pace
Tu, cel dintâi al ei profet.
Și vin închinătorii Crucii
Să'ngenuncheze 'n lala ta
Care-ai sfințit umilul staut
Șt-aprins-at lumii-o nouă stea.*

*Dar astăzi Cezarii puternici
Uitară zâmbetui divin
Și luându-ți în desert cuvântul
Umbriră chipul tău senin.
O, Crist, ei le-ar voi cu spadă
Să lupți alături de ei
Precum luptau odinioară
Olimpicii, străbunii zei.
Te-ar vrea în zale de aramă
Și 'ntr-o armură de erou
Să răspândești în lume groază
Șt-astfel s'ajungi un simbol nou.*

*Dar nu! Căci ochii lumii astăzi
De par învăluși și orbi
Și dac'asupra lumii tale
Aleargă 'n stoluri negrii corbi,
E că popoarele așteaptă
S'ardăți din nou cărarea lor,
Să reaprindă al păcei soare
Cu dulul tău mântuitor.*

*Și tu veghezi, Căci, poate, noaptea
S'o face iarăși mândră zi
În care viața să ne fie
Un lung prilej de poezii
Și-atuncă văduva, orfanii,
Nu vor mai plânge mortii lor
Cîncoronându-le amintirea
Vor lauda pe Creator
Căci jertfe sunt pe-altorul păcii...
Sîn mândrul vieții lor apus
Profeții ei întrezăriră
Aureola lui Isus.*

1914

Leontin Iliescu

Crăciunul lui Cuconu Vasile

de I. DRAGOSLAV

Conul Vasile Cireș, cum îi ziceau toți în orașul meu, era om vechi; a murit de 78 ani, și dintr'ale lui nu l'a scos nimeni. A avut patru băieți și trei fete pe cari după ce i-a purtat prin școli, i-a făcut oameni: pe unu ofițer, pe altul doitor, pe altul avocat și pe cel mai mic nu știu ce; pe fete după ce le-a purtat prin școli de lucru le-a măritat pe una după un ofițer, pe alta după un avocat, pe alta după un judecător, că avea stare domnu Cireș, el însuși avocat toată viața, apoi primar al orașului nu știu în câte rânduri, și chiar deputat. A vrut omul să strângă, a strâns și a ajuns cinstit de toată lumea. Cu un lucru nu s'a împăcat coconu Vasile, cu apucăturile oamenilor noi. Oamenii iștia i se păreau căzuți din nori, că toate lucrurile pe care le apucase el, ei le luau anapoda.

„Nu se poate, le răspundea dânsul, eu am apucat așa, așa țin și voi să vă uitați la noi bătrâni și să învățați să trăiți.

Vorbele astea le spunea în totdeauna cu îngâmfare și dispreț când se afla între tineri de moda nouă.

Și până la atâta nici cu copiii lui nu se prea înțelegea, dar totuși căutau toți să-i facă pe chef, să întreceau chiar, doar l'er vedea mulțumit și apoi, să temeau să nu-i desmoștenească.

Moșneagului asta îi făceau mare plăcere și la o vreme ajunsese inelul la lanțul familiei cu care-i lega pe toți și îi ținea în jurul lui, și chiar dacă erau din ei trimiși cu slujba în altă parte la zilele mari la Crăciun și la Paști, se găseau cu toți împre-

jurul mesei. Și în adevăr ca la Cuconu Vasile niciieri nu se petrecea așa de bătrânește Crăciunul.

Casa lui Cuconu Vasile era așezată pe un deal între livezi. De unde veniai în oraș, să vedea acoperișul de tablă roșie. Casa bătrânească, pe temelie naltă cu pînăuță de piatră dedesupt, cu parmacițe de sticlă și cu, antreu mare să încapă o sută de perseane și îmbrăcat cu canapele și sofale turcești; în colu, casa ca cazarmă de mare, în curte grajd și șopron pentru două trei trăsuri și zece cai, apoi, grădina cu jomărit cât lumea.

Cât a trăit cucoana Catinea, țovărășă lui de zile, toate le purta dânsu, dar de cum a închis ochii, el are grija tuturor. O singură umbră de femeie se mai găsește pe lângă casa lui, Ioana, o bătrână, care s'a ghe-

loșat în casa lui, de numai catastifela lui știau de câți ani era dânsul, a doicit, a dădăcit, a fost jupâneasă, chelărească și acum îngrijitoare de bățături, de junghieri și de tusă a lui cuconu Vasile. Are nu-i verbă și un rânduș și un vizitiu boerul, și doi zăvozi în lanț să te rupă și oamenii și căinii îi slujesc cu credință dar mai scumpă e Ioana așa gheboasă, săcătă la vorbă cum a ajuns, ca pe lângă toate îi face și mâncare. Atâta că la Paști și la Crăciun și vara când vin copii să se hodiească la aer curat mai tocmeste o femeie mai tânără și un bucătar, după care le că drumu socotind pentru dânsul un om singur prea mare lux.

Îi drag să vadă la zilele mari pe toți copii lângă el; băcții ar vrea de sărbători să se mai ducă unu la Vienna altul la Paris, altul la Roma, în Egipt. Ginerii să mai petreacă și ei la casele lor, dar ț'ai găsit, că cuconu Vasile le scrie, că de n'or veni să nu mai deie ochi cu el. Și în adevăr că abia pășește în postul Crăciunului și să și gândește cum să și primească copii. Mai întâi tocmeste un taraf de lăutari buni, îi cheamă într'un dos, într'o cărciumă, și îi pune să-i cânte ceva la urechea lui, și tot lucruri bătrânești. Valsurile, fleaurile astea, le îngăduie, dar de nu știa să-i cânte ceva de inimă albastră cu „Prunză verde“ și „Of, of, of“, să fi fost și Straus cu toate valsurile nu-l tocmea. Apoi umbla din cărciumă în cărciumă cercând vinurile și din care i se bărea lui, cumpăra un butoi și-l rostogolea în pînăuță. Apoi, îngrășa găina, găște și curci, cât despre porci, asta era socotit, că doi maseuri cât ț-i vitelul erau soi peți de chieșă și trandafiri. Când credea că toate is puse la cale, începea cu scrisorile la băcți și la fetele cari erau în oraș, iar când căpăta vestea că vin, tocmea bucătar și jupâneasa și începea cu deretecatul și văruiul o-dăilor. Ici odăia lui Costică cu nevasta dincolo a lui Todiriță. Ici doica cu copilul Fiței, dincolo dădăca cu copii Sofitei. Apoi se ducea în țarg și cumpăra câte jucării toate, și daruri pentru gineri și fete. După asta să gândea cum să se îmbrace, să pară și o mai de lumea nouă, cât despre Ioana, ce era ea gheboasă și așa, dar până la Crăciun mai nu cădea cu nasu în pământ. Atâta se bucura, că de avea să vie, cucoanașu Ionică, ori cucoanașu Gheorghită, ori dudunia Fița, ori dudunia Clara, fetele stăpânului, aveau să-i aducă toate: una de o rochie, alta un șal, alta avea să-i deie de ghețe, pe urmă câte un bacșiș de anul nou și câte unul la plecare, pe urmă unde mai pui că avea să beie și ea un paljar de vin bun și să mănânce mai dia plin. Ca bătrână era ea bătrână, dar inima tot ca la 16 ani îi era și stomahul sănătos și poțtea. Aproape de Crăciun, ca o săptămână două, cuconu Vasile se îngrijea de lămpi, să aibă toate sticle, abajururi, masini și le umplea cu gaz. Apoi curăța sfeșnicile cele de aramă și le punca lumânării; chema un meșter de pian și vedea ce-i mai trebuie hodologul cu coadă și cu dinții rânjiți ce ședea prăfuit în salon. Odată toate astea gata, cuconu

În tranșee, la 60 metri de inamic

Vasile răsufia, și tot se uita pe dru-
raul pe unde aveau să-i vie copii. Și
în adevăr că la trei patru zile până
în Crăciun, numai primea scrisori
și telegrame.

„Cu trenu de cutare sosim”: Atunci
cuconu Vasile se făcea spirit, umbla
ca un titirez, vorbea cu toată lumea
grăbit, era fericit, zăpăcit, dădea
peste oameni să împiedeca de prag,
răcnea la slugi, porunceea, și în ziua
hotărâtă la gară aștepta, tremura, și
când își vedea odoarele, îl podideau
lacrămile, nu știa ce să strângă în
brațe, copii, ginere, fată, băiat, să
prăpădea cu totul învia și murea de
bucurie și le zicea abea răsufiand:
„Bodaprosțe că ați venit. Bodapros-
te, că vă văd!”

Și abea îi ducea acasă, și se întor-
cea la alt tren. Ce aveau să vie alții
cu acela.

În ziua de ajun, casa lui, era în
plină viață, toate coșurile de pe casă
fumeau ca niște lulele copii, tipau
de joacă, slugile alergau nelune după
trebuși, birjele cu cumpărături vin
și se duc, cuierile pline de pălării
și paltoane, șapte bărbați joacă, unii
table, alții șab, alții cărți. Șapte fe-
mei, fetele și nurorile gospodarului
măgrișe de masa de seară, șapte o-
dăi, își pregăteau pentru culcare și o
masă lungă în antreu pentru cină.
Iar dintre toți care nu e încă în casa
e cuconu Vasile, el a fost la lăutari
și le-a spus:

— Mă, mâne ziua de Crăciun în
zori de zi, să mi ziceți ca de obicei
la feroastră. Și toate sărbătorile sea-
ra la masă. Să nu mă dați de smin-
teală c'apoi știți!

Și ducând degetul arătător spre
tâmplă le da a înțelege că el are să-i
mulțumească bine. Apoi, se duce aca-
să, să poruncească preotul cu icoana
cum umbla la noi prin Moldova.

Venirea preotului îi umple sufletul
de ceva, duios, tainic, și de pute-
re. Femeile și ele mai aproape de
sufletul lui îl primeau pline de cre-
dință, bărbații însă angajați în jocul
ori fiind că nu mai aveau dușoia
copilăriei în ei, mai dădeau dosul.
Totuși unii nu voiau să l'lese pe bă-
trân în hănuială și nemângăiere și
veneau așa: unii de formă, alții din
credință de sărutau icoana.

Bătrânul nu avea timp să le hă-
nuiască toate astea și în fericirea că
și-a văzut pentru atâtea oară copiii
la sărbătorile astea în jurul lui, îi
credea pe toți fericiți. Și la urma ur-
mei își zicea:

„Credeți voi, ce vă place, eu voi
crede tot ceace știu eu.

Și în adevăr, dădea ordin să se lase
porțile deschise, să-i vie stelarii sea-
re se deosebeau plăcintele cu miere.

Pe la înopitate, masa era pusă cu
tot soiul de mâncări de post între care
se deosebea plăcintele cu miere,
nuci și lapte de sămânță de cânepă,
și printre care seceau sticlele albe ca
niște popici cu vin ca chihlimbarul,
iar înfloritura, fructiere de argint
pline cu portocale — pere și mere din
grădina lui. Intr-o odaie închisă fără
să știe de cât el, un brad cu beteală
și lumânări, sta prins de jucării, ga-
ta să se lumineze spre bucuria copii-
lor, — cari îi făceau bătrânului ca-
pul calendar în câteva zile.

La rând nici cuconu Vasile nu să
lăsa meghilit, și cea dintâi grijă a
lui, era îmbrăcăminte; ras, cu mus-
tățile roșii răsucite, cu favoritele ca
niște aramă amestecată cu argint, cu
părul alb pomădat peste frunte și îm-
brăcat cu pantaloni vârgați, jachet și
jiletca albă cu flori roșii părea un fi-
dantat bătrân așteptând o vizită de
soacre. Și numai la aprinsul lumâ-
nărilor se ivea prin casă, și asta ca
să vadă cum ard lămpile, dacă fie-
care mosafir are câte o sticlă în drep-
tul tacămului, iar când băteau cea-
surile șapte, cuconu Vasile striga:

„La masă ginere Ioane! Ginere Gri-
gore! Ionică Todiriță, la masă, că
ne găsească moș Ajunul la un loc!

Stelarii era știut în tot anul că
primește. Asta era boala lui cuconu
Vasile: Masa din ajunul Crăciunului
fără stelari, era ca nunta fără lău-

Viața în tranșee

tari, iar cât dădea fiecăruia stelar,
nu plătea nici un bogătaș din târg.
Așa că până mâncau boierii și se în-
viorau de chihlimbarul din sticle, nu
mai puțin de șase perechi de stelari
cu stelele și cu luferii lor cu carcele
se găseau în bucătărie.

— „Să vie stelarii! poruncia cu-
conu Vasile.

Și copii cunoscuți de el, cu care
mai în fie ce zi când mergeau și ve-
neau de la școală se întâlneau și își
luau căciula înaintea lui, se iveau a-
cum, cu anterenase carpițe, cu pan-
taloni cărpiți, și cu ghețele îngheța-
te, alții numai în ismănuțe, intrase,
gâfâind, rușinoși, dar plini de voio-
șie, și umiți de bogăția mesei de fru-
musețea cucoanelor, și de dragăleșe-
nia copiilor de boer și începeau a
canta cu glas trăgănat, când suind
când coborând, spărgându-și pieptu-
rile, doar a plăcea boierilor, doar ior
lăuda; Ceeace nu știau unii, știau al-
ții. „În Gana Galilei”, în orașul Vi-
cleim, alții știau să cânte și „Oh a-
mar și grea durere” și „Ticălosul om
de lux”.

Ginerii și feciorii îi ascultau ori ba,
dar el le asculta adâncit, sorbindu-le
ghiersul și lăcrimând; cu mîntea du-
să departe, se vedea și el umblând
cu steaua, prin zăpezi, hărățindu-se
cu câinii pe la porți, și de odată tre-
sărea și se ducea la un stelar, îi lua
steaua din mână și dregându-și gla-
sul, zicea:

„Băeți, ținți-mi isonul!”

Și începea să cânte. Glasul îi tre-
mura, se schimba în glas de psalt,
ochii îi se umpleau de lacrimi, iar
când mîntuia se lăsa pe scaun, șter-
gându-și ochii iar după un oftat u-
șurător glăsuia:

Să trăiți măi băeți! Câți sunteți.
Câte stele?

Ceia spuneau.

Și, el le scotea câte cinci lei le
punea în mână, pe urmă le grăia.

„Care imi cântați un cântec de
jele!”

Cari știau răspundeau „Noi!”
După asta porunceea să le deie câte un
pahar cu vin și ceva plăcintă de
post. Și îi lăsa să plece, urându-le să
vie și la anul.

Ginerii, și chiar băeții lui zâmbiau
cu ușurință la gusturile bătrânului
dar ei nu știau că dânsul în clipele
cele era sufletul cel mai covârșit de
taina credinței, cel mai bogat, un lu-
cru îl durea strasnic: în clipele cele
că nu-și mai avea tovarășul lângă el,
și că lumea era strănsă de dânsul.

Dar își revenea și cu gândul la ne-
poței, deschidea odaia cu pomul. O
lumină umbelșugată Imprăștiția în toa-
te părțile, iar chiotul copilașilor îi
făcea pe toți să tresară, și să-și amin-
tească fie care de ceace era.

Târziu de tot, Casa lui domnu Ci-
reș, intra în întunec, porțile se în-
chideau și nu rămânea de cât feli-
narul din ogradă să vegheze înaintea
Casei. A doua zi, dimineața, vecinii
lui cuconu Vasile, erau atrași de ta-
raful de lăutari, ce și-l tocmise și ca-
re îi cântau la ferestre cele mai vechi
cântece bătrânești.

Așa o ducea bătrânul toate sărbă-
torile, cu petrecere și lăutari, iar a
doua zi de anu nou, după ce făcea
și un revelian de i se ducea pomina,
începea casa lui să se deserte: în ziua
ceea pleca un băiat cu nevasta, a
doua zi, un ginere, a treia zi altul.

Mai petrecea și boboteaza și sfântul
Ioan cu cei ce mai rămăneau, iar a
treia zi de la asta, în casa lui parcă
ar fi fost nuntă și s'ar fi dus nunta-
șii. Fiecare care pleca îi lua ceva din
viața lui căpătată în clipa când i-a
văzut pe toți strănși la un loc, și se
scărbea, i se amăra ințetul cu înce-
tul sufletul, îl prindea desamăgirea
și singurătatea și ca un întuneric îl
cuprindea iar.

Trebuia să treacă trei patru săptă-
mâni ca să și vie în fire. Singura
Ioana, care bucuoasă de daruri și
bașșuri, când îl vedea posomorît, îi
zicea:

— Ei, boierule, ce stai așa, lasă că
au să mai vie. Uite că mâne Paștele. Is-
și ei cu gospodărie, cu slujbe cu soco-
tele. Lasă-i, s' tineri, să-și trăiască
viața. Ce are să ne păzească pe noi
două scoarțe bătrâne!

Lasă-i!”

Și baba se ducea pe ici încolo bo-
dogăind.

Și în adevăr venea Paștele și iar
și avea odoarele acasă, iar cântări
iar chiolhane. Și iar rămânea singur.

De data asta mai măhnit, că era
Crăciunul viitor așa departe, că i se
părea că n'are să-l mai ajungă.

Și în adevăr că între un Paști și un
Crăciun cuconu Vasile s'a dus dintre
vii, a răcit.

Au venit iar copii, ginerii, dar de
data asta s'au bătut, s'au hilit de la
moștenire chiar cum s'au văzut, iar
de atunci nu s'au mai întâlnit cu to-
ții la Paști și la Crăciun. Ci unii merg
la Viena să petreacă, alții la Paris,
alții la Berlin, iar la casa lui Cireș
nu mai trag stelarii, nu că nu șede
în ea nimeni, sau nu mai e cuconu
Vasile Cireș, care să-i primească, ci
că moștenitorii au vândut-o și în ea
e așezată o fabrică de apă gazoasă.

Mormântul marinarului

De ra și s'aleg mormântul,
Au dau voie să mă îngroape;
Nu vor răscoli pământul
Pentru mine târncoupe.
E ridicolă 'nhumărea
Mort d'al datoriei zar,
Fundul mărei, fundul mărei,
E mormânt de marinar.
Iară muzică divină
Nu e dat pentru martir;
Nici parfumul din grădini
Nici un loc în cimitir.
E iluzie deșartă
Un zadarnic manzoleu:
O baljocură de artă
Ridicată ntr'un muzeu,
Visele mi aduc pe mare
Amintirile divine,
Foi din cartea arc-a vieții,
Trai al zilelor senine.
Și sfârșindu-mă pe mare,
Tot în ea vreau să măfunde,
Visele să mi fie roșnie
Călăuzele profunde.
În albastră 'mpărăție
Voi pluti sub clar de lună,
Spuma mărei argintie
Stie dragostea mi nebună.
Și sirene cetercele,
Vor urma pîrbeaga mi cale,
Glasul lor pe îndelete
Vor vorbi de a mea jale:
Iar când ceafa înserării
Va cădea ca un zăbranic.
Psalmul tânguios al morții
Valul o să mi cânte tainic,
Și trecând pe calea morții
Peste puntea care leagă
Începutul cu sfârșitul
Și misterele desleagă,
Voi striga Dumnezirei
Că renunț la Paradiș:
Viață, moarte, voi petrece
În al mărilor abis.

Ionel Cătuneanu
Vaporul „L. 9”

CELE 40 BISERICI făcute de Matei Basarab

În anul 1899 am publicat în „Con-
solatorul” n-rul 8 și 9 un articol
despre Domnitorul țării românești
Matei Basarab.

Scopul cel urmăream atunci ca și
acum e, ca să scot în relief faptele
mărețe și patriotice ce a făcutuit a-
cest vrednic și bun Domnitor. Și
ca să fie știut de tot românul iubitor
de neamul și țara sa, care sunt a-
cele 40 de biserici făcute de el, care
la drept vorbind ar trebui să fie con-
siderat ca un adevărat Apostol al
neamului românesc fiindcă el a lup-
tat mai mult contra grecismului
care atunci inundase țara și încer-
caseră să se facă stăpâni pe ea.

Arătam atunci parte din biseri-
cile zidite și reparate de el, iar de
atunci și până acum, urmărind și
ocupându-mă neîncetat, acum sunt
în măsură să arăt în complect acele
40 de biserici. Iată-le:

1) Mitropolia din Târgoviște. (Vezi
inscripția). Zidită de Neagoe Basa-
rab terminată de Petru Vodă (Radu
Paisic fiul lui Radu cel mare și re-
parată de Matei Basarab.

2) Biserica Sf. Constantin din Târ-
goviște. (Vezi inscripția).

3) Biserica Sf. Nicolae din Târgo-
viște. Cel vechiu (1651), vezi inscrip-
ția).

4) Biserica Sf. Nicolae în Târgo-
viște. Cel nou (1654). (Vezi Marele
Dicționar geografic al României p.
612 vol. V).

5) Mănăstirea Cârnu din județul
Buzău, comuna Rusaveț zidită de
Mircea Ciobanul, care a zidit și bi-
serica Curtea Veche din București,
fiul lui Radu cel Mare, și reparată
de Matei Basarab. (Vezi Mănăstirile
și bisericile din România de C. St.
Bilciureanu pag. 69).

6) Sadova zidită în locul alteia de
lemn la anul 1633 în memoria rez-

belului cu turcii și cu oastea lui Leon Tomșca pe care l'a detronat. (Vezi inscripția).

7) Căldărușani. (V. inscrip.).

8) Negoști, din Ilfov. (V. mănăst. și bis. din România de C. St. Biliurescu pag. 156).

9) Câmpulung. (Bezi inscrip.).

10) Gura Motrului. (Vezi mănăst. și bis. din România de C. St. Biliurescu pag. 164).

11) Strehala. (Vezi inscrip.).

12) Brebu. (Vezi inscrip.).

13) Soveja din Putna. Bezi inscrip.). Făcută în memoria împăcării cu Vasile Lupu.

14) Arnota jud. Vâlcea. (Vezi inscrip.) unde este înmormântat.

15) Mănăstirea Dintru'n Lemn jud. Bălcea. (Vzi inscrip.).

16) Govora jud. Vâlcea. (V. mănăst. și bis. din România de C. St. Biliurescu pag. 231).

17) Plumbuita jud. Ilfov. (Vezi inscrip.). Intemeiată de Petru VV. (Radu Paisie), reparată de Al. Coconul și apoi de Matei Basarab în memoria luptei cu Radu Iliasi din Moldova ce venise a-i asurpa tronul.

18) Sf. Apostoli din București. (V. inscrip.). Fostă de lemn și rezidită de cărămidă de Matei Basarab.

19) Biserica Domnească din Ploiești. (Vezi inscrip.).

20) Plătărești din Ilfov. (Vezi inscrip.). Zidită în memoria întâiei lupte cu Radu Iliasi, trimes Domn de turci.

21) Sf. Dumitru din Craiova. (Bezi inscrip.).

22) Măxineni jud. R.-Sărat) (Vezi Marele dic. geogr. al României pag. 300, vol. IV).

23) Episcopia Buzăului (fost schitul Frăsinet). (Vezi inscrip.). Rezidită după îndemnul episcopului Ștefan, devenit Mitropolit. Fiind stricată de Vasile Lupu în bătălia ce a avut aici cu Matei Basarab.

24) Biserica Sf. Procopie din com. Gherghița jud. Prahova. (Vezi inscrip. și revista Albina anul al 3-lea n-rul 33 pag. 88 de G. Merghiescu, locuit în com. Gherghița).

25) Mănăstirea dela Bolovani com. Comanița jud. Olt. distrusă de răul Olt. (Vezi Albina anul al II-lea n-rul 49 pag. 1553 de D. Mihăescu).

26) Biserica din Herăști jud. Ilfov. (Vezi Albina de general Basiliu Năsturel). Reparată de Matei Basarab, ca fiind în curtea părintească a Doamnei sale, Elena.

27) Hotărani lângă Olt. (Vezi în Cronicile Muntenene de N. Iorga și Istoria Românilor, vol. II pag. 195 de C. F. Fotino).

28) Biserica din Porcești în Transilvania. (Vezi iconografia și întocmirile din interiorul bisericilor creștine de dr. Elie Christea, pag. 10, prefața Sibiu).

29) Biserica Sf. Gheorghe din Caracal. (Bezi Istoria bisericii române, vol. II pag. 286 de N. Iorga).

30) O biserică la Călugăreni care numai există. (Vezi N. Iorga Istoria bisericii române, vol. II pag. 182).

31) Biserica Precesta din Pitești. (N. Iorga, Istoria Bis. Român. vol. II, pag. 289).

32) Intrarea în Biserică a Maicei Domnului din Caracal. (Vezi marele dicț. geogr. al României pag. 148, vol. II).

33) Biserica Sf. Mihail din Caracal. (Vezi marele dicț. geogr. al României pag. 184 vol. II).

34) Biserica Slobozia din Ialomița. (Bezi marele dicț. geogr. al României pag. 441 vol. V). Intemeiată de Postelnicul Enache Caragea și rezidită de Matei Basarab la anul 1647. A asistat la sfințire făcută de patriarhul Constantinopolului însuși Matei Basarab cu Doamna sa Elena.

35) Mănăstirea Snagovul jud. Ilfov (Vezi Marele dicț. geogr. al României pag. 798 vol. V și Emilica Cloran. Călătoriile patriarhului Macarie al Antiochiei pag. 219) descrisă de diaconul Paul de Alep, contemporan cu Matei Basarab la moartea căruia a asistat.

ranșeele rusești din Polonia lângă Varșovia

36) Biserica Radu Vodă din București. (Vezi N. Iorga, Istoria bis. române pag. 285).

37) Bâncoveni jud. Romanai.

38) Drăgănești jud. Teleorman.

39) Mănăstirea Mamul jud. Râmnicu-Vâlcea).

40) Sărindarul din București, care s'a dărâmat. Iată inscripția:

„Făcând domnia mea 40 biserici precum mă făgăduisem la D-zeu, am îndeplinit cu aceasta pe care am zidit-o din temelie în locul unei biserice vechi ce se zicea a Coconilor, zidită de Vlad banul Severinului și al Făgărașului la 6870 (1362) și am numit-o Sărindar leatu 7160 (1652), lăsând tot hramul Adormirea Maicei Domnului ca să fie pomenire părinților, nouă și fiilor noștri, Amin“.

În articolul dela 1899 făceam apel demnitarilor noștri bisericești și politiciști, ca să se ridice o statuie lui Matei Banarab, pe locul Sf. Mese, unde a fost și biserica sa; *acesta ca recunoștință. Fiindcă datorii sunt fii să cinstească cenusa și virtutea strămoșească.*

Acum repet apelul meu și mă adresez în special I. P. S. Părintelui Mitropolit Primat, cum a luat inițiativa pentru ridicarea unei statuii lui Constantin Brâncoveanu, un alt apóstol al românismului în curtea Așezămintelor Brâncovenești, cecece s'a aprobat de Epitropie, asemenea să ia inițiativa și pentru ridicarea unei statuii și lui Matei Basarab, fiindcă el a luptat mult pentru biserică și clerul și poporul știe bine să-i fie recunoscător.

Pr. Marin Dumitrescu.

Vânt de toamnă

*Vântul suflă cu putere,
Ploaia cade 'n giumuri des,
Umbra 'i rece se așterne
Peste munți și peste ses.*

*Si pălite încep să cadă
Fără zgomot prin alee
Frunzele ce 'n zbor s'arută
Ca un câdr de lăstunici*

*Iar prin codri, unde adăla
Cântau mii de pășărele,
Vântu hute singuralic,
Trist ca soarta victiei mele.*

Nica Ep. Mircea, Eic a d

PISTOLUL

(Amintiri din copilărie)

Era iarnă, la țară. Afară,, zăpadă mare și ger. Cerul senin în spre seară scânteia în albastrimea lui raze. Amurgul înpodobea bolta cu ramuri revărsate spre apus, ramuri de nori aurii, a căror scoborâre liniștită după soare întindea în urma lor peste câmpie o lumină tăcută care se stingea departe. Nici o adiere de vânt. Noaptea avea să fie senină, gerasă.

Stăteam măuntru la căldură și mă jucam prin casă cu niște mototoale de hârtie. Eram mic. să tot fi avut cinci ani.

Mama lucra în pat, cosea la lumina ferestrei. Din când în când cu un șervet ștergea geamurile de florile de ghiță pe cari le zugrăvea gerul. Lucra de zor, seara se apropia și mama se îngrijea poate că nu'și isprăvisse lucrul. Tata avea să sosească de undeva și masa trebuia să fie gata.

Tot jucându-mă îmi scapă un mototol de hârtie sub pat. Dau după el să'l găsec. În căutarea lui nimeresc cu mâna niște pistoale. În curiozitatea mea de copil iau unul, îl scot afară și mă uit la el. Il am și astăzi ca și pe perechea lui. Sunt niște pistoale turcești cu oțele de argint. La capetele paturilor au câte o brățară rotundă tot de argint. Pistoale lungi, cu țeava largă, de pe vremea pandurilor și a haiducilor.

Fuseseră ascunse sub pat înadins. Dar...

Tot cu unul dintre aceste pistoale mai târziu era să împusc pe răposata poetă, Alexandrina Mihăescu.

Cum mă uitam așa la cel ce'l luasem în mână și bombăneam singur, jos pe scoarțe, zicând: „buu!.. buu!..“ mama mă observă și -n dragostea ei adâncă îmi zise să mă urc în pat cu el:

— Vino ici să'ți arăt eu cum face „buu!“

Mă sui pe brânci, și foarte curios, mă așezai lângă mama.

— Asta e pistol, zise dânsa. Uite, vezi, pe aici se încarcă cu iarbă și cu gloanțe. Asta e trăgaciul și asta e cocoșul. Ia'l așa în mână și pune'l la ochiu. Da' stai întâi să ridici cocoșul...

Ridică cocoșul, văzu țilindra fără capsă, apoi îmi dete pistolul în mână dreptă. Dar cum eram prea mic și nu'l puteam ține într-o mână, ma-

ma îmi luă mâna stângă și mi-o așeză sub țeavă.

— Acu', zise dânsa, ține degetul ici pe trăgaci; pune la ochiu și tragel Când ai trage să zici: „buu!“

— Bang! o trosnitură îngrozitoare. Gloanțele au ieșit prin geam făcându'i tândări. Se răspândi în casă un fum negru cu miros puternic de iarbă de pușcă. Pe geam năvăli aerul rece, înghețat.

Mie îmi căzuse pistolul din mână în pat. Tremuram de frică, iar inimămi bătea de credea să'mi spargă pieptul. Când mă uit la mama era galbenă ca ceara. Trecuseră câteva clipe fără să scoată o vorbă. Desmeticită, mă luă în brațe, sigură că focul ieșise pe geam fără să mă fi atins, și începu să mă încurajeze:

— Nu'i nimica, mamă! Să nu te sperii, s'a întâmplat! Ti-a fost frică?

— Nu, mamă, dar m'a smucit prea tare de mi-a scăpat din mână... Ce tare a făcut „buu!“, mamă!

— A fost încărcat și cu n'am știut Era să împuști pe măicuța ta. Ce te făceai tu singur pe lume!... Vai de mine, Doamne, ce nenorocire era să se întâmple!... Dar nu te-ai speriat!

— Nu, mamă!

— Hai să'ți dea mama apă cu zahăr!

Mă lăsă din brațe. Se dădu jos, luă pistolul din pat, îl vără sub saltea și mă luă de mână trecând cu mine în cămară.

Când ne întoarserăm, odăița era zvântată de fum, dar aerul rece pătrunsese înăuntru.

Cu ochii speriați mama rămase câteva clipe privind pe fereastră: un ochiu de geam aproape întreg fusese zburat afară. În pat nici măcar tândără de geam spart: totul ieșise...

Seara se lăsase senină. Înaltă. Amurgul depărtat își estompa lumina lui roșie în marginile zării. Pe cer, deasupra, răsărise lucitor liniștit, în toată splendoarea lui, luceafărul de seară.

Mama se uită spre el. Ci ne știe ce gânduri triste i se strecurau prin suflet!... Făcu semnul crucii și se întoarse spre mine. Trezită la viața reală simți că începuse să se facă frig în casă.

Unde era să dormim în noaptea aceea? În camera de alături dormea tata singur. Fuma mult, socotea, se culca târziu iarna. Noi copii, adică o soră mai mare, și cu mine ne culcăm cu mama.

Se gândi, se resgândi, speranță să poate pune geamul în noaptea aceea nu avea. Atunci luă o pernă moale,

se era în pat, o ghemui în ochiul spart și se detașă jos.

Mă uitam cum pe trei ochiri dela stânga celui spart se vedea cerul albăstru cu luceafărul de noapte...

O clipă ucigăse fălăise din aripă pe la fereastru și trecuse. Ea lăsase în sufletele noastre o zguduitură adâncă. Moarte bătuse la ușă, dar nu i se deschisese... Totuși duhul ei infiorător apăsa atmosfera și lăsase în urmă o tăcere de mormânt...

N. Mihăescu-Nigram.

Podul de peste Dniester pe care l'au distrus austriacii în retragerea lor

Obiceiuri și credințe de Crăciun

Încă din timpurile străvechi zilele de la 25 Decembrie și până la 6 Ianuarie (Botezul Domnului nostru Iesus Christos) se numesc cele 12 nopți sfinte. Ele fac parte din zilele misterioase ale anului. Probabil că noi vedem în ele o rămășiță păgână de oarece la cele mai multe popoare din anticitate, mai cu seamă Germanii cei vechi credeau că în timpul începutului iernii umbliă duhurile rele. După aceste 12 zile se crede că se poate stabili și vremea fiecărui luni. După cum este vremea din ziua întâi de Crăciun și până la Bobotează va fi în cele 12 luni ale anului.

Aceea ce visează cineva în nopțile aceste se va împlini în lunile celorlalte deiarândul și acela care voește să-și știe scârta, trebuie să folosească aceste nopți pentru ea să arunce o privire în viitor.

La unele popoare domnește credința că în aceste zile să nu se mănânce legume păstăicase.

Afară de aceea nu este bine să se lucreze, mai cu seamă să nu se spele rufe și să se toare.

Foarte caracteristice sunt serbările Crăciunului în Norvegia. Sentimentul care predomină acolo este acela al ospitalității, al generosității; toți trebuie să ia parte la veselia generală; cei cu dare de mână împart daruri săracilor.

La aceste serbări iau parte nu numai oamenii, dar chiar și animalele: pentru pasări se ațarnă de crengile arboriferă coșulețe cu seminte și animalelor ce muncesc țăranul le dă o porțiune de mâncare mai mare ca de obicei, robind cuvintele sacramentale: „Dormi bine, munceste cu spor și bine!”

Unicul animal care este exclus de la această serbare este pisica. Pe când în tot cursul anului pisica este lăsată să doarmă lângă sobă în noaptea Crăciunului este dată afară și vai de ea dacă se năpăvălește. Dar pentru ce asta? Pentru că domnește credința că pisica manifestă în noaptea de Crăciun instincte de lup.

Seara, mai înainte de a se culca stă-

păna casei scoate cenușa din sobă; a doua zi întreaga familie se adună în grajd; femeile dau de mâncare dobitoacelor adăogând la mâncare puțină cenușă cu sare, apoi șeful familiei ia niște piatră arsă și face cu ele semnul crucei pe spinarea animalelor, aceasta pentru a combate strechea.

Această ceremonie este făcută cu cea mai mare solemnitate și într-o tăcere profundă.

Din ziua de Crăciun și până la Bobotează pădurarul nu se atinge de nici un arbore din pădure, căci există credința că dacă o vacă va călca peste un arbore va deveni ochioapă.

Coronel Scurtu

Tiiiiii!

de I. C. VISSARION

Era pe toamnă când se pun băcnițele și norii, când burnițează mai mereu și căud nopțile sunt negre ca păcatul.

Într-o seară, curășasem porumb de moară și șezusem cam mult. O mătuse, pripășită pe la noi, ne spusese între alte povești și o întâmplare cu hoții. Povestea babi se sfârșise grozav: hoții omoriseră pe cel cel călăseră.

Eu p'atunci eram o'u procopsit și eram și percepător. De la plecarea oamenilor ce 'mi ajutasera la porumb, m'am simțit coprin de fiori „dacă—Doamne ferește — întră și peste mine niseaiva nebuni și uitând de oină și de toate suferițele celor prinși, mă gâtuie d'abinele să 'mi ia paralele. „Când m'am culcat, am adormit cam cu greu.

Cât oi fi dormit nu știu, că m'am pomenit cu Leanca mea mișcându-mă și sopțindu-mi la ureche: „Hoți Ioniță, hoți!”

— Hoți?! făcui eu speriat.

Dar ea puindu-mi mâna la gură să nu strig, ca cel care strigase și-l omorăseră hoții, după cum spusese baba, îmi șopti: „Hoți! Taci din gură”. Auzii înima bătăindu-mi în piept. Căscai gura ca să nu fac șgomot cu resufflatu și remășeram în ascultare... Auzirăm o ușă: scâââart! și-apoi ceva mai târziu: banc, ca o pleopă de ladă când se lasă jos.

— Hoți, Leanco, în odala noastră de dincolo... Ne iau țoalele și banii—șoptii cu. Auzirăm pleopa lăzei iar scârț și... liniște.

— Auziți Ioniță?

— Auzii.

— Ce facem?

— Să 'nceuim ușa asta!

Sării din pat în vârful deștilor și înfuii ușa cu zăvorul. Mătușa dormia lucovrigață pe lângă sobă. În casă n'aveam nici pușcă, nici pis'ol, nici barim un topor. era și ăla în tindă.

Leanca mea tremura ca varga.

Auzirăm iar: scârț — banc, blișor și apoi o tropăială năbușită. Leanca îmi șopti:

— Ce facem?

— Stai să mă gândesc.

Pă dracu, nu 'mi venea nici un gând. Casa mea la marginea satului, mă gândiam că chiar de ași sbriga, până să auză cineva din sat, hoții ne și pot tăia și sara ca pentru pastramă.

Leanca bătâna mătușa.

— Ce e maică?

— Hoții mamă Radă.

Toamă atunci trapătul se auzi și iar scârțai capacul lăzii.

— Auziți?

— Auzii... Hm! — făcui baba — când vorbești de lup, lupu-i la ușă... te deșteaptă gândul lui, ori sufletul tău.

— Ce facem?

— Să plece Ioniță pe ușa din dos, să vie cu streaja.

— N'or fi santinele la ușa aia? șoptii eu babi.

— Știu eu.

Baba începu să se incline. Leanca mea făcu tot așa. Un căine începu să latre.

— Se duc! șopti Leanca.

— A luat tot! zise baba.

Căinele începu să mârâie și făcu.

--I-a dat hoții să mănânce, și d'ăia tac căinii, ne spuse baba.

Auzirăm iar: scâââart!

— Na, o deschide iar!

— Ioniță are să ia tot... pleacă!

— Ce ești nebuună? o 'ntreabai eu...

Vrei să rămâi fără mine?

— Dacă o rupe ușa?

— Maica Domnului într'ajutor.

— Ei, o să vie Maica Domnului să ție de ușe cu noi, că alt lucru n'o fi având!

— Să tușim ca să fugă! zise baba.

— Dacă dă cu pușca pe geam? zise Leanca, ca în ăla? Trebuie să fie de pază și pe la ferestre.

Ce să fac nene? Mă gândiam și nu găseam nici un plan.

— Du-te Ioniță, zise baba. Încearcă să eși pe ușa din dos.

Nu le mai răspunsei. Începu să dibui pe întunerice vre-o armă. Nu găseam nimic.

— Cuțitu unde e Leanco?

— Pe vatră, ori pe coș în tindă.

Găsiu un scâncei și o sticlă d'alea negrele. Le apucaii în mână. Baba începu să bată la măntăni.

— Leanco, tu să tragi blișor zăvorul, să deschizi ușa și eu cu mâinele ridicat să stau ici; dacă o năvăli vre-unul să dau cu scaunul și cu sticla în capui.

Auzirăm iar: banc, capacul lăzei. Ascultarăm, nu s'auzea nimic.

Mă așezai gata de lovit și Leanca începu să tragă de zăvor blișor.

Până îl trase și deschise ușa, care făcea: scârț... scârț... scârț, ori de câte ori o mișca de o unghie, trecu o jumătate de ceas... Șgomotul hoților se auzeau acum și mai bine.

— Așteptai năvala, dar nu năvăli nimeni. Îmi făcui socoteala: „Hoți! mai hoț de cât mine, așteaptă să scoț eu capul întâi, ca să mă mirue el pe mine! Plecai la pat și luai o pernă și venii cu ea la ușa. Intinsei mâinile înainte cu perna în ele, ziceam că hoțul d'o fi, o să dea în ea, zicând că e capul. Seosei perna, așteptai, nimic.

Banc! auzii pleopa lăzei.

Pusei perna în cap și cu scaunul în mână eșii în tindă. Ascultai: era liniște. Mă dușei spre vatră. Mă 'ntreabai că în tindă încă nu e nimeni. Leanca o auzii trăgând zăvorul în urmă-mi. Dibui pe coș și găsiu o gioarsă de cuțit. O luai în mână. Răceala lui, mi se păru răceala morței și îmi veni curaj. Știam că ași fi dat o moarte.

Mi-aminții de frigere. Știam că o ține nevasta după coș. Dibui și o găsiu și pe ea. Aveam acum o armă.

Pusei urechea la crăpăturile ușei din dos și ascultai, să auz cumva răsuflările hoțului pus de pază. N'auzii nimic.

— Doamne ajută! și 'ncepu să trag zăvorul. Frigerea o țincam gata, iar cuțitul îl puseseam între dinți.

Începu să deschid ușa blișor și să mă uit. Afară era ceată. Pământul negru de tot.

Cu frigerea gata își afură dintr'o săritură, și mă răsuci o frigerea de o auzii văjiiud ca o nua. Plăuul era făcui: s'o rup la fugă în sat, unde știam că dorm colgiu, să-i deștept și să-i aduc să... prindem hoții!

Mă pomenii pe uliță fugind de 'mi sfârșiau călcăile. Căini nu mă simțiră de loc. Într'un suflet ajunsei la cărelumă. pe prîspa cărnii dormiau colgiu întotdeauna.

Erau patru inși de col. Îi deșteptai încet.

— Cine e?

— Ssst! Eu...

— D-ta ești logofete Ioniță?

— Eu, sculați și haideți, că mă calcă hoții; mi-a facărat tot... Luați ce aveți și haideți!

— Haideți! ziseră ei. Își luară cio-

meștile și plecară după mine. Î' drum însă se desmeticiră.

— Păi cu ciomagele prindem voi hoții? zise unul.

— Așa e... Să luăm puștile.

— Eu n'am; eu n'am...

— Hai să vestim pușcașii.

P'atunci puștile erau scumpe și rar la care se găseau. E'u 'ncepui:

— Iute mă, iute, că se duc și cu banii percepții; mă mai bagă și statu în pușcării după alelalte toate.

Trei din ei porniră pe unde știau pe cei cu puști. Eu și cu cel rămas, pornirăm încet pe uliță, ascultând.

Căini mei începură să latre.

— Auzi mă, auzi, acugi pleacă cu toate, și cu banii percepții. Adevărul era că banii erau în odala mea, nu în odala gătită, dar de, puseseam și eu de gând, să 'm mai scoț din capete cu banii statului, dacă mi s'or prinde vătăturile.

Căinii latrăra și tăcură iar repede.

— Le-a dat iar hoit, zisei eu.

Auzii răpâneli de oameni.

— D-ta ești logofete? 'ntreabă unul.

— Eu.

— Haide p'ăiei, că Sotir și Dumitru vin cu puștile pe dincolo și cu un colgiu. Zanfir și Ion pe partea ailaltă și noi p'ăiei. Să-l impresurăm căt s'o putea de bine. Sotir comandă la toți.

— Haide.

Începu iar să 'mi bată inima. Cu mine erau doi colgiu și ciomagale și Tănase cu pușca cu două tevi.

Merserăm și ne oprirăm unde intram în bătătură. Ascultarăm, nimic. Șezurăm pe loc, căci trebuiau să dea ațaul Sotir și Dumitru, ori Zanfir și Ion.

Auzirăm bine: scââart...

— S'aud bine.

Auzii glasul unui colgiu

— Logofete Ioniță.

— Ce-i răspunsei eu.

— Acolo ești?

— Aici.

— Păi te cheamă un om.

Atunci pricepuși că asta a fost plan, să mă strige, ca hoții să plece într'o parte și să-l ia la împuscat cei cu puști.

Tăcurăm toți. Nu se auzea nimic. Întunericeul era de nepătruns.

— Ori să treacă printre noi! zise unul.

— Tănase, dă tu un foc de pușcă zisei eu.

— Ei ași, să nu mai am eu ce da la urmă?

Auzii gura lui Dumitru.

— Păziți lăzei, că m'am gătit de voi! și tros! un pistol.

Nu se auzi nimic.

Zanfir răspunse:

— Colgiu fără arme să meargă înainte, să zică hoților să stea, și noi pușcașii să strângem cercul, și să dați în care o vreme să fugă.

Leanca mea începu să strige:

— Hoții, săriți hoți!

— Predați-vă! răni Ion.

— Suntem tot satul! spuse alt colgiu.

Pornirăm toți. Auzirăm: banc! pleopa lăzei.

— Ce dracu mă, hoții ăștia sunt surzi! Intrară toți în curte cu puștile la ochii gata.

Auzirăm: scââart!

— Cine scârție?... Mă, n'auzi cine scârție?

Na ne răspunse nimeni. Ne apropiarăm și mai mult. Când auzirăm banc, pleopa, înțeleserăm toți că scârțăiala vine din celar, unde aveau un hambar cu orz.

— N'o fi vr'un cal scăpat?! zise Sotir.

Plecarăm toți luză. La ușă, auzirăm: rouf, rouf, rouf, rouf.

— E cal!

— Cal!

— Măăă!

— Tiiiiii!

— Da ovrei ești logofete Ioniță!

Întră unul și scoase armăsarul să-cră-meu d'acolo. Armăsarul, ori de câte ori mă duceam călare undeva cu el, îl luam în ușa celarului și-l dam orz cu pumnul. El văzuse, scâ-

pase, și venise să mănânce. Băga botul, sălta pieopa, ce scârțâia, lua o gură de orz, și când scotea capul, pieopa banc... și noi crezuserăm că sunt hoji!

Leanca mea eși și ea:

— Cine au fost?

— Uite asta!... Of, ce femei fricoasă! Tu ai spus întâi că sunt hoji!

— Ba mătușa Rada! zise Leanca.

— De maică, închinați-vă la maica Domnului, că s'a întâmplat numai așa.

Asta am pățit eu cu povestea babii Radl.

***

Literatura germană

AFORISME

de Artur Schopenhauer.

Singurătatea dă omului intelectual un câștig dublu: întâi, când el este cu sine însuși și al doilea când el nu e cu alți oameni. Ultimul câștig se va considera ca superior, dacă se va ține seamă câte obligațiuni, străduințe și chiar pericole aduce relațiunile cu oamenii.

*

Singurătatea dă fiecăruia câte o soartă. Întâmplător poate se vor plânge de ea ea, însă în orice caz vor prefera-o ca pe un ce mai puțin rău din două rele.

*

Seara e maturitatea zilei, în timpul ei suferim slab, vorbărești și mi-foși. Fiecare zi e un crâmpel din viață, fiecare deșteptare și sculare e un fragment de naștere; zorii dimineții e o tinerețe timpurie; iar fiecare culcare și ațipire e o pârțică din expiere.

*

E important ca pe deoparte să privim prezentul și pe de alta viitorul. Mulți însă se gândesc la prezent: aceia sunt miștoși. Alții preferă viitorul: aceia sunt fricoși și îngrijerați.

*

Totul se poate uita, numai pe sine nu.

*

Amicii spun că sunt sinceri, dar sinceri sunt numai dușmanii; deci să le întrebăm bărfele lor ca niște medicamente amare pentru a ne putea cunoaște pe noi înșine.

*

Nici un ban nu e mai lăine sortit decât acela, ce l'am pierdut prin violența oamenilor; prin aceasta fără mijloace interpușe câștigăm prudență.

*

Trebuie să îmbătrânim ca să cunoaștem cât e de scurtă viața.

*

Câteodată ne gândim la vre-o locație îndepărtată, în realitate însă nu ne gândim de cât la timpul petrecut pe acolo pe când eram tineri și fără experiență. Timpul adesea ne înșală sub masca locului.

*

La sfârșitul vieții avem același simț ca și la sfârșitul unui bal mascat după ridicarea mășcii. Numai atunci ațintim înțelegerea pe acei cu care am petrecut viața noastră întreagă. Caracterul încep a se cunoaște, fructele muncii se desăvârșesc, operile sunt demn recompensate și toate himerile dispar.

***

Ilustrația noastră colorată

Crăciunul anului 1914

Nașterea Domnului, sărbătoare de pace și de înfrățire, se celebrează anul acesta în mijlocul grozăviilor unui război sălbatic. Sfânta Fecioară, îndurerată, strânge în brațe pe pruncul Isus, dorind lumii reînnoirea vremurilor senine.

***

Paul Lindenberg

Logodnica cazacului

Copiii voiau cu orice preț să meargă în întâmpinarea părinților lor. Proprietarul berăriei plecase, împreună cu soția sa, cu trăsura la o moșie din apropiere, pentru ca să cumpere orz. Reîntoarcerea întârziă din ce în ce. Astfel blonda Maria, bona de 17 ani, plecă la drum cu frații, Hen de 5 ani și Clara de 4 ani, pentru ca să se informeze. Acum ei se aflau în afară de oraș aproape de șosea, pe care erau să vină cei așteptați.

— Mario, Mario, strigă Hans, uite călăreți!

Din pădurea de la marginea câmpului se iviră mai mulți călăreți, cari galopau pe cai sprinteni, marelalelor falfăiau în bătaia vântului, iar lăncile scilpeau.

Mariei îi svâcnă inima:

— Rușii! Și ea numai singură cu copiii, cari erau încredințați pazii ei!

Mai înainte de a se putea gândi la fugă ei sosiră, strângând frânele.

În frunte se afla șeful cu talia sveltă și cu fața oacheșă, cu barba ncăgră mică și cu ochii negri veseli. Cu un gest scurt salută el pe blonda fată și arătând spre oraș, întrebă: „Prusac soldat?”

Maria înțelesese și făcu un semn negativ din cap, spaima ei dispăruse dintr-o dată. Cazacul spuse ceva oamenilor săi, în același moment apucă pe Hans, îl puse pe cal și o luă în galop.

Maria începu să țipe. Clara plângea pe când Hans de spaimă nu putea rosti nici o vorbă și se ținea de ceama calului.

Dar călărețul se întoarse și lăși jos pe Hans mângâindu-l pe obraz și zâmbind blând Mariei.

Și aceasta zâmbi printre lacrimi, și pe când ținea cu stânga pe Clara cu dreapta ținea pe Hans. Cazacul salută, dădu o comandă scurtă și trupa o luă în galop dealungul șoselei spre oraș.

Aici domnea o mare zarvă, mulți își împachetau lucrurile și fugeau: Vin Rușii! Rușii sunt aici! se auzeau strigăte pe străde. Maria numai avea nici o frică de dușmani. Când după câțeva vreme se reîntoarse berarul cu soția sa nu-și mai desăhmă caii, ci-și luă banii și obiectele prețioase și întrebă pe Maria dacă nu vrea să fugă, dar ea declară că rămâne. După o oră ea singură în casa întreagă căci dispărură și buclăreasa și cei doi vizitii. Ea trase obloanele de la parter, zăvorii ușa casei și se duse în camera ei, unde începu să citească în cartea de rugăciuni mazarice. Dar printre versurile evlavioase apărea chipul zâmbitor al cazacului.

A doua zi ea îl revăzu. Tocmai când deschidea obloanele se auziră tropote de cai. Venca cazacul în fruntea trupeii sale. El o recunoscu și o salută amical, în cât Maria se făcu roșie ca o cireasă. După câteva momente se auzi o bătaie în ușă. Maria știa cine era și deschise îndată.

Cazacul era acolo însoțit de un infanterist rus care stia nemțește. Cazacul îi întinse mâna, seosea o buclă de tibișir și scrisese ceva pe ușă cu slove rusești. Aceasta însemnăză, zise soldatul, că această casă este scutită de încuierare.

— Afară de aceia iată și un lilet al comandantului. Dacă vei fi supărată, dute la comandant, care este la primărie.

Maria și perduse cu totul sfiala obicinuită, ea întinse mâna cazacului, zicându-i:

— Îți mulțumesc din inimă.

După aceea adresându-se soldatului zise:

— Veniți amândoi năuntru să vă dau ceva de mâncare. De sigur că vi-e foame.

Rușii primiră bucuroși, se așezară pe canapeaua din sala de mâncare,

unde li se servi cafea, lapte, pâne, unt și miere, precum și o sticlă de vin bun.

Amândoi rușii râdeau cu poftă, acorpaniați de frumoasa Maria.

De atunci cazacul veni mai des, întâi cu un talmăciu, mai târziu singur, în fiecare zi.

Fata germană și războinicul rus se înțelegeau foarte bine. Maria credea că așa va fi totdeauna.

Dar într-o zi de Septembrie după amiază se auzea din ce în ce mai aproape bubuit de tunuri, ropotul mitralierelor și salve de infanterie. Câțeva companii rusești alergau pe străde ca să părăsească orașul și să o ia spre graniță.

Maria sta în pragul ușei, înspălmântată, palidă și tremurândă. Tropote de cai se apropiau; venea cazacul. El se oprî strânse mâna Mariei, căci nu voia să plece fără ași lua rămas bun de la ea. Câteva împușcături răsunară, cazacul scăpă frâul din mână, se clătina pe cal și căzu, pe când ulanii saxoni porneau în goană contra dușmanului.

Cazacul fu înmormântat cu alți camarazi ai lui și soldați germani, în afară de oraș.

Un mormânt se deosebește de celelalte, este acela al cazacului. Pe mormânt sunt sădite două ramuri de trandafiri și așezate câteva ghiveciuri de flori, o cornană de violele și flori proaspete de toamnă. În fiecare seară se roagă acolo blonda Maria care este numită de toți: *Logodnica cazacului*.

C. SCURTU

Teama de soții

(Poveste orientală)

Un servitor de la palatul Sultanului din Constantinopol, după ce a servit mai mulți ani în palat, îmbătrânind și neputând avansa la un alt post, își dădu demisia, cerând de la Sultan un post mai ușor. Sultanul dându-i audiență, l'a întrebat ce post i-ar conveni spre a fi recompensat de serviciile sale.

— Sire, îi zise servitorul, doresc să-mi dați un decret, prin care să pot cutreera țara. M. Voastre, și în puterea căruia să pot percepe câte o para de la toți acei, care se tem de soțiile lor. Sultanul surâse la această cerere curioasă și-i zise:

— Ce te poate folosi acest decret? — Bine-voiiți a mi-l da și mie destul să trăiesc numai prin el. Dacă nu voi reuși vă asigur că n'am să fac o altă pretenție, zise bătrânul servitor.

— Bine, zise Sultanul; și-i dete un decret, conținând:

„Cine se teme de soția lui, să dea o para aducătorului acestui decret”. Servitorul, luând decretul, se duse imediat la Șehul-Islam, șeful religiei mahomedane, către care zise:

— Dă-mi o hotărâre legală și o para, în puterea acestui decret.

Șehul-Islam îi răspunse:

— Eu nu mă tem de soția mea, și pentru aceasta, nici paraua, nu îți voi da, nici hotărârea legală nu ți emit. Ce-ar însemna bărbatul pe lângă femeie, dacă s'ar teme de ea? Du-te omule și-ți vezi de treabă.

— Stai, spuse servitorul, să judecăm puțin și, dacă cererea mea nu va fi justă, voi pleca.

— Fie, zise Șehul-Islam. Spune ce ai de zis.

— Dacă soția ta va voi să comită un adulter, în absența ta, nu va ataca ea onoarea ta? Nu e așa că onorează ta e la dispoziția soției tale?

— Da! zise Șehul-Islam, e ade-vărat.

— Spune-mi acum, dacă soția ta nu poate să străinăze toată averea ta când ești absent acasă, mai spuse servitorul.

— Așa e, zise Șehul-Islam.

— Așa dar, averea ta e la dispoziția soției tale?

— Desigur.

— Hai spune-mi, te rog și ultimul, zise servitorul. Dacă soția ta va voi să te strânguleze într-o noapte, nu ești la cheremul ei?

— Fără îndoială răspunse Șehul-Islam.

— Așa dar, onoarea, averea și viața ta sunt în mâinele soției tale. Ce mai vrei pentru ca să te temi de ea? Vezi, că am dreptate? Dă-mi dar paraua împreună cu hotărârea legală, ca să mă duc.

Șehul-Islam, învins, dădu paraua și hotărârea spre legalizarea decretului regal, ca unul ce se temea de soția lui.

În puterea acestor acte, cutreeră fostul servitor toată țara turcească și adună o sumă atât de mare de bani, în cât îi încercase pe mai mulți cătari, și se întoarse în capitală.

Ajunos aci, ceru audiență împăratului, care i-o acordă numai decăt Sultanul, de curiozitate, îl întrebă:

— Ei, ai adunat onre mulți bani?

— Așa de mulți, răspunse servitorul, în cât am încercat mai mulți cătari de i-am adus, aici.

Sultanul, voind să glumească, îl mai întrebă:

— Ei bine, ce lucru bun mi-ai adus tu mie, dacă ai cutreerat toată țara mea?

— Sire, îi răspunse bătrânul servitor, v'am adus o Georgiană, de-o frumusețe uimitoare.

— Tăcere! să nu te audă împărăteasa mea, îl întrerupse împăratul.

— Atunci dă-mi paraua. Majestate, îi zise servitorul, ca să nu rămână nici unul, căruia să nu-i fie frică de soția lui, de oarece, precum văd și M. Ta ai frică, același frică.

Sultanul îi zise:

— Ai dreptate.

Și-i dete paraua.

***

Sacul cu glume

Un profesor de zoologie, ca să explice elevilor săi mai bine lăcomia struților care mănâncă mereu, și nu se mai satură, l'a calificat astfel: „Avocații pustului”.

*

Cucoana a primit o telegramă pe care o arată soțului zicându-i:

— Nu înțeleg nimic. Vai, ce descusută e...

— Pe semne că a fost transmisă prin telegrafia fără fir.

*

La tribunal.

Avocatul părții civile, în cădurile pledării, exclamă cu elocvență:

— Eu șasu-mi l'am întâlnit, mai de multe ori, pe acuzat, în locuri în care mi-ar fi fost rușine să pui piciorul în viața mea!

*

De la manevre.

Căpitanul, foarte serios, zice locotenentului său:

— Bagă de seamă să nu te lași să fii surprins. Adu-ți bine aminte că astăzi trebuie să fim atacați, fără de veste, de inamic.

— Bine, domnule căpitane. Dar la câte ore o să fim atacați?

— La 4 și un sfert.

A apărut

IERUSALIM

DE

V. MESTUGEAN

Descrierea completă a orașului sfânt și împrejurimilor, cu numeroase ilustrații, pe hârtie velină.

Prețul 1.50

La librării, depozite principale de ziare și la Administrația ziarului „Universul”.

II

FERNAN CABALLERO

MARINARUL

— NUVELA —

— Traducere din limba spaniolă —

— URMARE —

— Sufragiile — zise contele — sunt marele privilegiu al sfintei noastre religii catolice.

Sufletul omului simte două trebuințe mari; întâiu pe aceea de se închina unui Dumnezeu. Dovadă, nefericiții cari habar n-au de adevăratul Dumnezeu, generații pierdute din cauza apostaziei strămoșești, și cari, în lipsa celui, își făuresc idoli după închipuirea lor. A doua trebuință este aceea de a se ruga pentru sufletele morților, trebuință înverșurată de sufragii, adică de rugăciunile sau de jertfele pe cari le fac nefericiții în favoarea unui mort pe care l-au iubit sau l-au stimat. Ei bine, dacă n'am crede în purgatoriul catolic, ce rost a mai avea acest cult, aceste rugăciuni și închinări la Cel de Sus?

Nu sunt absurde și fără noimă afirmările celor ce susțin cu ifose ca aceea că omul suferă de ajuns pe pământ și că moartea este o odihnă pentru bun ca și pentru rău, pentru Neron ca și pentru San Vicente de Paul, pentru Mesalina ca și pentru Sfânta Cecilia? Am văzut protestanți cuceritori cari susțin că oamenii vor fi osândiți sau mântuiți, după faptele lor, fără a mai fi supuși la nici o probă tranzitorie?

Atunci, ce rost au sufragiile? De ce să ne mai închinăm pe morminte? Dacă osânditul poate fi răscumpărat, există purgatoriu de fapt. Dacă tăgăduim acest lucru, atunci ce însemnează tot aparatul acesta? Poate fi vorba de o simplă adorare, de un simplu cult în favoarea rămășițelor pământești? Să fie aceasta o paradă de aducere aminte? Și într'un caz, și în celalt, nu vedem nici seriozitate, nici adevărată evlavie. Prin sufragii se cere lui Dumnezeu ertarea păcătosului în ispășire. Altfel, orice demonstrație funerară religioasă este un simplu simulacru, de oarece hatâr fără stăruință nu se poate și hatârul implorat este ertarea păcătosului.

Ei bine, tot așa nu se poate pedepși fără ertare, osândă fără grațiere, surghiun fără amnistie.

Imi dau bine seamă că oamenii fără credință, cu idei în gust și cu simțiminte nerușinate, nu le convine vorba purgatoriu pentru două motive. În primul rând, pentru că li se pare vulgară și purtată prin gura norodului și a popilor ignoranți. Dumnezeu! Ca și cum aceștia n'ar rosti și cuvintele Slavă, Milă, Dumnezeu și atâtea altele cari exprimă lucruri sfinte!

Nu cumva pretindeți, oameni buni, să se întocmească un vocabular sacru pentru norod și alți anume pentru buzele voastre farafasticoase? Al doilea motiv este felul caraghios în care zugrăvesc unii pictori grosolani sufletele din purgatoriu.

Ce fel va fi bunul simț, înălțarea sufletească, cugetarea și chibzuința celor ce vor putea fi înfrâniți în credința lor de astfel de lucruri! Mă cuprind groaza când vorbesc de ele, marchizo!

Dar să revenim la vizita d-vo. imprudentă la balamuc.

— Ceeace ma mișcat mai adânc — continuă marchiza, după această digresiune a contelui — a fost următoarea priveliște: într'una din băști am văzut pe un tânăr foarte liniștit și melancolic. Figură m'a interesat așa de mult, încât am întrebat pe un paznic de ce-l țineau pe acel nenorocit sub pază așa de strânică și legat, cu lanțul, după toate, de piciorul unui pat ca vai de lume. Paznicul mi-a explicat că uneori îl apucă pe acel tânăr niște furii așa de cumplite, încât nimeni nu-l poate stăpâni. Când li venea o astfel de sucă, se repezea ca un turbat spre un loc pe care îl căuta

mereu, strigând cu glas adânc și lugubru: „Rafael, Rafael!“ Alt cuvânt nu eșia din pieptul său înăbușit.

Când striga acel nume, el singur se înspăimânta. Ciudat lucru: Rafael era doar numele lui!

Chipul său era așa de învințit și de trecut, încât te făcea să crezi că inima nu-i mai încălzia sângele de loc. Ochiul lui negru nu ardeau, ci păreau niște tăciuni. Era mai mare mila să fi văzut ce ravagii grozave făcuse sute-rința în ființa aceea mândră și așa de tânără.

Era un flăcău din popor, în care se găsește mai adesea și mai pronunțat mândrul tip spaniol. Nu am cuvinte să exprim mila pe care mi-a inspirat-o răstriața aceluia desmăstecat în floarea vârstei, a celui tânăr blajin și mohorât, pus în lanțuri ca un ocnas, despărțit de lume ca un ciumat.

Fiind chemată, am plecat din acel loc sinistru, părăsind apoi balamucul în tovărășia celor cu cari venisem. N'a trecut însă mult și pe semne că îl apucase furia pe nenorocit, căci auziam la răstimpuri, din direcția subteranei în care zăcea, glasul acela lugubru și tânguios: „Rafael, Rafael!“

Multă vreme n'am putut uita acea impresie și-mi insufla o groază ne mai pomenită aducerea aminte de cea suferință morală, de cea stare îngrozitoare în care individul pare mort, supraviețuindu-i materia cu crâmpeli de gânduri, cu simțiri într'ăutarea, și cu o amintire permanentă, ca o nălucă de noapte.

Mă rugam lui Dumnezeu să zorească cursul vremii, pentru că, după cum aceasta înlocuiește frunzele degerate de crivăț ori vestete de arșiță cu altele verzi și zămoase, tot așa să înlocuiască și în sufletul meu impresia aceea amară ca pelinul cu a alta dulce ca frunza de nălbă.

Cuvântul „Rafael!“ îmi văjaia însă neîntrerupt în urechi, impregnând parca de o taină fatală, imbibat parca de lacrimi, parca ar fi fost expresia unui sbucium înfricoșător.

— Și nu v-ați interesat de cauza nebuniei acelui om? — întreba contele.

— Nu; și îmi pare bine că nu m'am interesat. Dacă așa și m'a afectat într'atât, ceea nebunie oribilă, dar mi-e dacă așa și căutat să știu și cauza ei!

— Efectul ar fi fost mai slab în acest caz — își dădu contele părerea. Lucrurile pozitive afectează mai puțin decât cele nelămurite; cele pipăibile, mai puțin decât cele vagi; cele știute mai puțin decât cele tainice, cari sunt negre ca noaptea și înspăimântătoare din același pricină. Ceea ce este de fapt stânjenesc, pe câtă vreme ceea ce este misterios dă drumul închipuirii; și știți bine că zborul acestuia, mai ales în domeniul grozav, merge la infinit.

Intâmplarea a făcut să fiu în stare să vă istorisesc datorită căror împrejurări a înebunit acel sărman Rafael, care de acum înainte vă va părea un nenorocit vrednic de jale adâncă, iar nu un tip misterios de groază.

— O să-mi faceți mai mult rău — exclamă marchiza.

— Se poate; însă, cu ajutorul câtorva lacrimi de milă care șed așa de bine ochilor d-vo. duicoși, vă voi feri pe viitor de sentimentele acelea de groază, cari vă obsedează de câte ori vă aduceți aminte de nefericitul în chestiune. Nenorocirile trebuie făcute mariabile, ca să putem cu ușurare sau cu lacrimi tergeti pe cari li datorăm răstriața oroapei. Nu

trebuie să le învăluim în mister căci atunci ne înspăimântă, ne înfăpârtează și ne devin neaccesibile.

Dacă vă amintiți, anul trecut am petrecut câțva timp la Sanlucar de Barrameda, ca să-mi restabilesc sănătatea, cu ajutorul apei dulci și uoare din acea localitate. Peste drum de casa în care eram eu găzduit, locuia o bătrână. Stăpâna casei unde stăteam o cunoștea foarte bine și spunea că era cea mai fericită femeie din lume. Și într'adevăr, așa și era. Avea doi feciori, doi adoratori, mai bine zis, căci n'am văzut în viața meailde mai sublimă de iubire fiească.

Nici unul nu voia să se însoare cât ar fi trăit mama lor. Când li se propunea în glumă câte o fată, spuneau voioși că erau înșurați cu aceeași femeie, fără să fie geloși unui pe altul. Erau pescari de meserie și tot ce câștigau dădeau mamei lor, încredințându-o mereu că murea le era dulce, când se gândeau că era menită să ducă băranetele ei. Vă puteți închipui acum ce dragoste remăgăntă avea ața mamă bună pentru feciorii ei, în inima ei fiind contopite sentimentele iubirei celei mai înfocate și ale celei mai duicase recunoștințe.

— Ce mult trebuie s'o fi durut sârmana, când vedea pe flăcăi avântându-se în largul mării! — exclamă marchiza căreia Dumnezeu îi dăduse de lângă fericire și un sentiment nemăsurat de compătimire.

— Inima d-vo. — zise contele, surzând — este făcută din carne vie; ertați-mi această figură banală, dar ea este expresia fidelă a realității.

V'am spus de atâtea ori că nenorocirile altora vă dor mai mult decât cei ce le încearcă. Prin aceasta nu vă faceți decât rău, fără a le face lor nici un bine. Prin obisnuință, se învață omul cu toate, până și cu primejdii. Mama acelor băeți nu se speria nici de cum la gândul că își petreceau viața mai mult pe valuri și pe aripile vântului. Era deprinsă cu realitatea.

— O, conte, am văzut marea! Da, am văzut pe acel urias neîblânzit, pe acel dușman înviersunat al pământului, care îl biciuiește pe acesta fără încetare, cu același curaj, cu aceeași violență cu care o frământă fluxul și refluxul și o sălbăticesc vânturile. Intorcându-se infuriată din lupte depărtate, își zvrăle pe fărâmi valurile ei turbate și spumoase, neputând o molcomi nici surăsul cerului, nici blândetea adierilor, nici florile pământului. Da, amice, am văzut adesea acel element nemărginit și mă uitam cu spaimă la bieții pescari cum li brăzdau cu săciile lor subrede, căci n'au săi subred se poate chema orice vas întocmit de mesesugul omenesc în comparație cu cea prăpastie mișcătoare. Insulele care sunt regate ar fi și ale subrede, niște simple coșcove, dacă ar fi plutitoare și dacă Creatorul cerului și al pământului nu le-ar fi hărăzit un punct de reazem, care să desfidă mânia și puterea celui monstru neînduplecat, pornit pe răutăți, nebun și năbădăios fără asemănare, adânc și fără milă în înviersunarea lui! Tot peștele de pe masa omului ar trebui răsplătit cu greutatea lui în aur, deoarece a fost prins cu prețul vieții acelor marinari semeți, neînfricoșati de primejdii, fără preget la muncă, nedoborâți de trudă. Si d-vo. vreți să nu compătinesc pe mama celor ce se luptă cu un astfel de dușman al vieții lor!

(Va urma)

Casă de Sănătate

SPECIALA PENTRU
BOALE DE FEMEII
— SUB DIRECTIA —
Doctorului I. KIRIAC
Chirurg primar; șeful serv. de gynecologie
al spitalelor Eforiei
SECȚIE SEPARATA pentru BARBAȚI
(hemoroide, hernii, tumori, calcule
vesicale, stricturi uretrale, etc.)
Strada Sf. Ionică 8, în dosul Teatrului National
— TELEFON 296 —

Calendar

Foi de perete, Blocuri și de lux

::: Cărți poșta e :::

Ilustrate, Papeterie, Tablouri și Jucării, vinde cu prețuri foarte estine.
Catalog trimite gratis la cerere.

Depozitul Saraga & Svartz, București.
Strada Lipscani No. 1 (în curte)

Sfătuim cititoarele noastre
Să cumpere

Moda Sic Ilustrată

singura revistă de mode din țară
având numeroase ilustrații de mode
și o materie din cele mai alese

TIPARE IN MĂRIME NATURALĂ

LA FIECĂRE NUMAR

Exemplarul 40 bani

Abonamentul: un an 10 lei, șase

luni 6 lei

A-ția: Str. Câmpineanu 10, București

Spiritism, Hipnotism

Magie, Fracmasonerie și
orice științe oculte, pot fi învățate
fără profesor sau școală specială. Cereti prospect
ilustrat și gratuit la:

Biroul de Studii Psihice, Bârlad

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

COLECȚIA DE CĂRȚI PSIHICE

CREMA FLORA POMADA
PUDRA FLORA Capilogen
SAPUN FLORA (Apă de păr)

